
TERMINUS

SZÍNHÁZ A SZÜL(ET)ÉSRŐL

Alkotók: Boros Kinga, Cziko Juliánna, Dálnoky Csilla, Kozma Attila
2015. május 21., Csíkszereda, Petőfi Kávéház

1. Radina

APA: Úgy örülünk, hogy eljöttetek!

LÁTOGATÓ: Úgy örülünk, hogy megszületett!

APA: Na, gyere be! Mindjárt jön Anya is, csak épp leveti a lehányt hálóingét.

LÁTOGATÓ: „Anya”, mi?

APA: Hát, igen, szokjuk, szokogatjuk: Anya, Apa... El se tudom mondani, micsoda boldogságot hozott az életünkbe ez a kis szaros, örület, tudod, amikor este hazajövök, és odabújok a kis babaillatú buksijához! Majd meglátod, amikor neked is lesz gyereked, hogy ennél nagyobb öröm nincs az életben. Na, gyere be! Húzd le a cipődet, tudod, a kicsi miatt, hogy ne hordjuk be a koszt. És ha meg akarod fogni, akkor moss kezet, jó?

LÁTOGATÓ: Hoztam nektek radinás kosarat. Legyen, amitől szaporodjon az újdonsült anya teje!

APA: Hú, de jó, ezt nagyon köszönöm! Pont jól jön, mert mióta Pici megszületett, Anyának még nem volt ideje főzni, egy hónapja nem ettem rendes ételt. Ráadásul húsleves, köszi, a kedvencem! És ő úgysem ehet belőle: azt mondták, a túl erős ételektől görcsös lesz a gyerek. A rántott húst neki hagyom, azt meg tudja enni fél kézzel szoptatás közben. Mmm, ez a madártej fantasztikusan finom! Egészségemre! Nézd, Anya, ki van itt!

ANYA: Csendesebben, végre alszik!

LÁTOGATÓ: Szívből gratulálok, isten éltesen titeket!

ANYA: Köszönjük szépen, kedves tőled, hogy meglátogatsz. Bocs, hogy hálóingben fogadlak, nincs egy rendes ruha, ami rám jönne, és ha volna is, úgyis mindegy, mert öt perc múlva biztos lehányja Pici.

LÁTOGATÓ: Dehogy, igazán nagyon jól nézel ki...

APA: Tessék, Anya, az úszógumi a feneked alá.

LÁTOGATÓ: Az minek?

ANYA: Mert...

APA (*belevág*): Hogy kényelmesebben üljön.

LÁTOGATÓ: Na, hogy vagytok, mesélj!

APA: Nagyon...

ANYA: ...szarul. Nem alszom, nem eszem, nem tudok elmenni a budira, egész nap nincs, akivel egy értelmes szót váltsak.

APA (*a Látogatónak*): A klienseknek nem mondhatom, tudod, hogy „nem érek rá, szültünk”.

LÁTOGATÓ: De azért anyukád csak besegít, nem?

ANYA: Igen, fel szokott jönni. Nem mondom, vasal meg minden, de az agyamra megy, alig várom, hogy elhúzzon, és végre megint csend legyen, ne kelljen vele purpárlézzak.

APA: Van a mamának egy stílusa...

ANYA: Folyton sápítózik, hogy Pici milyen pici, hogy miért nincs rajta sapka, miért alszik olyan keveset, és miért szopik olyan sokat.

LÁTOGATÓ: Szuper, akkor azt jelenti, van jó sok tejed.

ANYA: Ja, tocsogok benne, olyan szagom van, mint egy tejsárdának. Na, de ezt se adták ingyen, két hétig kínlódtam, míg végre lett. A szülészetten azt mondták, nem is fogok tudni szoptatni, mert túl nagy a mellbimbóm, né, látod, s hogy nem fér be a szájába.

APA: Jaj, na, Anya, ne csináld! Kedvesen idejön, hogy velünk örüljön, erre te a csöcsödet mutogatod! Jó, hogy nem egyenesen a...

LÁTOGATÓ: Ugyan, semmi gond... Hát, hősanya vagy, azt kell mondanom!

APA: A nőkből hőst csinál a szülés! Majd meglátod!

LÁTOGATÓ: Te is ott voltál?

APA: Persze! Lajcsi, akivel focizni szoktunk, ügyeletes volt a sürgősségin, bementem hozzá, tudod, van tévéje az orvosi szobában, és pont akkor volt a Real Madrid–Barcelona meccs, megnéztük, míg Anya fenn „dolgozott”.

LÁTOGATÓ: És akkor nem is fotóztál?!

APA: Lajcsi szólt az egyik infirmernek a sebészetről, azok nem ájulósak. 450 képet lőtt, nézd meg! Gyönyörű szülés volt!

LÁTOGATÓ: Azt a! Milyen szép vagy itt, ahogy simogatod a pocakod!

ANYA: Az nem én vagyok. Az infirmer az elején nem tudta, kihez küldték, hárman voltunk a vajúdoban.

LÁTOGATÓ: Az mi?

ANYA: Tudod, mikor elkezdődnek a... mikor elkezdődik, akkor nem szülsz meg egyből, sőt. Nekem délben kezdett fájni a derekam, akkor még összepakoltunk, felszedelőzködtünk, Apa nem találta a kocsikulcsot, közben háromszor kellett visszajönnöm a vécére...

APA: Mindegy, ne untassuk ezzel.

ANYA: Szóval az egy marhaság, amit a filmekben mutatnak, hogy beérsz a kórházba, és potty, meg is van a gyerek. Előbb a vajúdóba mész.

LÁTOGATÓ: És ott mit csinálsz?

ANYA: Hát te nem csinálsz semmit, hanem időnként jön egy asszisztens, és megvizsgál, így... nőileg. Tudod, hát te is voltál már nőgyógyásznál, tudod, milyen érzés közszemlére tenni a csóré alfeled. Tudod, felfekszel, és...

APA: Tudja.

ANYA: Megnézik, hogy... készen állsz-e a menetre.

APA: Ja, ja, fix, mint az autóversenyen, bemegy a kocsi a boxba, futószög, nyomás, hasmagasság, és irány a célegyenes!

ANYA: Hát a célegyenesig nekem még volt vagy nyolc óra. Már mindenki megszült körülöttem, az is, aki később érkezett. A dokimnak járt le a munkaideje, arra kért, beszéljük meg Picivel, hogy most már bújjon ki végre. Úgyhogy adott egy injekciót, közben megbeszéltük. Ez végre működött.

LÁTOGATÓ: De jó, szóval megérte annyit várni!

ANYA: A neheze még csak ezután jött! Átmentem a szülőszobába, de alig tudtam járni, közben próbáltam nem összehányjni mindent...

APA: Szívem...

ANYA: ...felmásztam a szülőágyra, na, az olyan, mint egy felemáskorlát-gyakorlat, olimpiai szám lehetne, és akkor a kitolás...

APA: Megyek, megnézem, mit csinál Pici.

ANYA: ...az egyenesen nehéztatlétika, egyszerre nyomsz és húzódkodsz, kapaszkodsz, rugaszkodsz, és hát pont úgy üvöltesz.

LÁTOGATÓ: Másoktól is hallottam, hogy azért a szülés elég fájdalmas ügy.

ANYA: Nincs rá szó, hogy mennyire. Na de ezt tényleg nem részletezem, mert nem akarlak megijeszteni, mert azért az is igaz, hogy közben nagyon szép is.

LÁTOGATÓ: Ééés, mikor jön a második?

2. Kié a szülés?

(kórház)

Az elmúlt évszázad orvostudományi vívmányai látványosan megmutatkoznak a szülészeti ellátásban. A korszerű műszerezettség a terhesség első pillanatától az egészséges újszülött és anya szolgálatában áll: a kora terhességi ultrahang- és laborvizsgálatok nagy hatékonysággal szűrik ki a selejtet: már tizenkét hetesen észrevehető, ha például nincs rekeszizma, megkaparod, hazaküldöd, csináljon másikat. A vajúdo nő és a születő gyerek állandó monitorizálásával az esetleges problémák már az első jeleknél felismerhetők, így a szükséges beavatkozások időben elvégezhetők. Ha a magzati szívhang romlik, alig negyedóra alatt kivesszük a babát. Az életmentő császármetszés ma már rutinműtétnek számít. Ha a vajúdas elhúzódik, a szülés menetét gyógyszerrel gyorsítjuk. A kitolás időtartamát gátmetszéssel rövidítjük. Az anyáknak ma már könnyű dolguk van.

(kismamaklub)

Elképzelni sem tudjuk, milyen lehetett a gyerekvárás dédanyáink idején, amikor az asszonyok fiatalon kezdtek szülni, sok gyermeket, akiből alig néhány érte meg a felnőttkort. Nekünk, mai anyáknak szemünk fénye a gyermekünk, akiknek gondozását, táplálását, nevelését a legnagyobb körültekintéssel végezzük. A többgenerációs nagycsaládok megtartó ereje és az egykori asszonykörök bölcsessége híján fontos, hogy megtaláljuk a módját egymás segítségének, bátorításának. Ebben a rohanó világban, amelyben gyakran egész nap távol vannak tőlünk férjeink, fontos, hogy mi, nők összetartsunk. Hiszünk benne, hogy a segítő szándékkal mondott szó nem kioktatás, hanem értékes tanács. Az anyasággal járó kérdések és problémák mindannyiunk számára ugyanazok, még ha más-más válaszokat adunk is rájuk. Sokan sokféleképpen képzeljük el gyermekünk születését, de akármilyen utat is válasszunk, a legjobbat akarjuk gyermekünknek.

(gazdaság)

Napjaink fejlett országaiban ahogy nő az életszínvonal, úgy zuhan a gyerekvállalási kedv. A nők felsőfokú tanulmányai és karrierambíciói jelentősen kitolták a családalapítást, lerövidítették a gyerekszülésre szánt időt. Ugyanakkor a piaccgazdaság által implikált anyagi bizonytalanság – az egyszer hopp, máskor kopp veszélye, ugye – arra készíti a párokat, hogy kevés gyermeket vállaljanak. Ezeknek a tendenciáknak igen komoly társadalmi

és gazdasági vonzatuk van. A tartósan alacsony termékenység következménye a népesség elöregedése. Ma minden egyes dolgozó, adófizető állampolgárnak közvetett módon három másikat kell eltartania. A mi generációnk nyolcvanévesen fog nyugdíjba menni, és a megemelt korhatár ellenére sem lesz, aki biztosítsa a nyugdíjunk fedezetét. Érdemes tehát felülvizsgálnunk a karrierre, nyaralásra, autóvásárlásra vonatkozó döntéseinket, és gondolnunk a jövőnkre. A legjobb és legbiztonságosabb befektetés a gyermek.

(egyház)

Isten, miután megalkotta az univerzumot és minden élőlényt, megteremtette mesterművét, a saját képmására alkotott embert: „az Isten képmására teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket” – így fogalmaz a Teremtés könyve. Csak az ember hordozza magában Isten képmását és hasonlatosságát. Az ember, aki férfi és nő. Nemcsak a férfi önmagában véve Isten képmása, nemcsak a nő önmagában véve Isten képmása, hanem a férfi és a nő mint egy pár, Isten képmása. A férfi és a nő közötti különbség célja nem az ellentét, az alárendeltség, hanem a közösség és az utódnemzés, mindig Isten képmására és hasonlatosságára, az ő dicsőségére. A gyermek Isten ajándéka, „felülről fogantatik” – írja János evangéliuma. Önző dolog, ha valaki úgy dönt, hogy nem vállal gyermeket. A szaporodással az élet megfiatalodik és új erőre kap: gazdagodik, és nem elszegényedik! Ne féljete a szülés fájdalmától! Jézus annál sokkal nagyobb kínokkal váltott meg minket!

(nemzet)

Büszkék vagyunk arra, hogy őseink évszázadokon keresztül megőrizték és továbbadták nekünk nyelvünket, hitünket, kultúránkat. Szabadságunkat, függetlenségünket, megmaradásunkat köszönhetjük nekik. E megmaradást az új évezred elején immár nem a háborúk, nem a fegyveres elnyomók veszélyeztetik, hanem mi magunk, akik gyakran gyengék vagyunk és nem elég szorgalmasak örökségünk gyarapításához. A depressziós társadalmak kihalnak. Nekem, neked, nekünk az élet érdekében radikálisnak kell lennünk. Űkanyáink nem sajnáltak fiút adni a nemzetnek, erős férfikezet, katonát. Mi sem engedhetjük, hogy őseink földjét mindenféle jöttment népesség szülje tele.

(családfő)

A szülés a nők csodálatos, egyedi képessége, amely előtt minden férfi elnémul és meghajol. Amikor egy párnak gyereke születik, a férfi lehetőséget kap mélyen megélni, beteljesíteni igazi hivatását: biztosítani a családi élet keretét. Ilyenkor mellékessé válnak a szakmai kihívások, a foci, sőt, a baráti sörözések témája is megváltozik: a férfiak tejfakasztó bulival segítik feleségüket. Feladatunk ilyenkor a háttérből támogatni életünk párját, aki maga is megfeszített erővel dolgozik azon, hogy új szerepét teljesítse. A gyermekágy a nők sorkatonasága, túl kell esni rajta, ez van. De szükségük van a bátorításunkra! Kedveskedjünk virággal, vásároljunk be, a szemetet vigyük ki. Gondoskodjunk a család anyagi biztonságáról, hogy a nő önfeledten élvezhesse élete legszebb pillanatait.

3. Vetélkedő

- 1: Máténak fogjuk keresztelni, ami azt jelenti: Isten ajándéka.
- 2: A mi fiunknak ősi magyar neve lesz. Taksonyra gondoltam, vagy Torda, mert kevésbé elcsépett.

- 1: Nincsen annál nagyobb csoda, mint amikor először éreztem meg-moccanni idabenn egy új életet.
- 2: A szülés lényegét a harmadik gyereknél érti csak meg az ember. Majd meglátod.

- 2: Az esküvőnk éjszakáján megálmodtam, hogy lányom lesz, kristálytisztán láttam az arcát.
- 1: Nem pazaroltuk az időnket formásokra. Szeretjük egymást, a gyerekeknek ez a fontos, nem a papír.

- 2: Készítem magam a nagy találkozásra. A szülés a legfájdalmasabb, de a legszebb is az életben.
- 1: Epidurálissal fogok szülni, mindkettőnknek jobb, ha nem szenvedések közt hozom a világra.

- 1: A párom alig várja, hogy szüljünk. Ő fogja elvágni a köldökszinórt.
- 2: Hát, te tudod, hogy milyen a kapcsolatotok, én nem akarom, hogy nézze, ahogy kínlódom véresen...

- 2: Édesanyám elmondott nekem mindent, amit a szülésről tudni kell.
Elvégre két gyereket szült és nevelt fel.
- 1: A szüleink generációja rendesen elbaszta a dolgokat. Mi egész más-
képp fogjuk csinálni.
- 1: Mindig a megérzéseimre hallgatok, ez a terhességemre is igaz.
- 2: Felelősségteljes anya utánanéző szakkönyvekben a magzatfejlődésnek
és a szülésnek.
Én járok szülésfelkészítőre.
- 1: Kismamatornán megtanultam a gátizomgyakorlatokat. Nagyon fon-
tos, hogy szüléskor rugalmas legyen a gát.
- 2: Én a férjemhez jártam tornára... Járok!
- 2: Voltam kórházlátogatáson. Alaposan szétnéztem, megjegyeztem
magamnak, mi merre, ki kicsoda...
- 1: Én mindenesetre Udvarhelyen fogok szülni.
- 1: És egy csomó keresgélés után végre megtaláltam a világ legjobb dú-
láját. Tudod, a dúla az asszonytársi segítő, masszíroz meg minden.
- 2: Segítő ide vagy oda, helyetted senki se fogja megszülni a gyereket.
- 1: Sokat nem faksznizom, azzal az orvossal szülök, aki bent lesz.
- 2: Hozzám be fog jönni az orvosom. Ez csak természetes, hozzá jártam
kilenc hónapig.
- 2: Előre odaadjuk a borítékot, hogy biztosan mindent megtegyenek
majd értünk.
- 1: Én nem adok senkinek semmit, ezért kapják a fizetésüket.
- 2: Úgy hallottam, van szülősámla a szülészetten. Kérni fogom, mert
azon könnyebb a kitolás.
- 1: Te tudod... Én biztos nem szülök a földre, ha egyszer ott a kecske.
- 1: Az orvosom kezébe leteszem az életem.
- 2: Na, csak vigyázz, ott ne felejtőd... Szerintem el kellene olvasd a *Szű-
lés, ahol én irányítok* című könyvet.

- 2: Amióta terhes vagyok, minden ízt intenzívebbnek érzek. Tegnap megittam egy sört, és hát soha ilyen jól még nem esett, mint most.
- 1: Nem mondom, hogy nem vagyok kívánós, de várandósan különösen odafigyelek, hogy csak biokaját egyek.
- 1: Manapság a hús is tele van E-kkel, én nem akarom már születése előtt E-kkel mérgezni a gyerekem.
- 2: A csíki marhát nem kezelik semmivel. Nagyon fontos, hogy a magzat megkapja az esszenciális aminosavakat, mert különben oligofrén lesz.
- 2: Ahogy a dupla csík megjelent, elkezdtem terhesvitamint szedni, folsavat, magnéziumot, vasat. Meg is látszik, makkegészséges a pocaklakóm.
- 1: Az enyém is az. Nem szedek semmit, de reggelire zöldturmixot fogyasztok, tízórára murkot, ebédre salátát, uzsonnára almát.
- 1: Megrendeltem az újszülött-oltásokat, mert előfordulhat, hogy nem lesz készleten a kórházban.
- 2: Nem akarok beleszólni, de azért olvass utána a mellékhatásoknak. Mi semmit se fogunk beadatni.
- 1: Elhatároztam, hogy igény szerint fogok szoptatni.
- 2: Nagyon fontosnak tartom, hogy az apjával is harmonikus, szoros kapcsolata legyen, úgyhogy mi felváltva fogunk szoptatni, anyuci ciciből, apuci cumiből.
- 1: Nálunk apuci fog pelenkázni. Már megtanulta behajtogatni a bambuszbetétes mosható pelenkát.
- 2: Hát, ha bejön nektek a kakiban matatás... Szerintem a Pampers sokkal higiénikusabb.
- 2: Olyan kiságyat vettünk, aminek állítható a magassága, és kókuszmatrac jár hozzá.
- 1: Mindenki úgy csinálja, ahogy jónak látja. Mi együtt fogunk aludni.
- 1: Már beírtuk a Waldorfba, hogy biztosan legyen helye.
- 2: Mi oda fogunk járni, ahova tartozunk.

- 1: Két nagymama fog vigyázni rá, amikor szülés után visszamegyek dolgozni. Mert visszamegyek.
2: Három évig otthon maradok az én kis gyönyörűmmel, elvégre ő a legfontosabb.

- 1: Minden nap kiviszem a friss levegőre.
2: Te tudod, de ebben a csíki ködben...
1: Olyan babakocsit vettünk, aminek van ilyen nejlónizéje, és az nagyon jól véd.
2: Tologassad, ha azt akarod, hogy szeparációs szorongása legyen... Mi már a kórházból hordozókendővel visszük haza.
1: Hát ha azt akarod, hogy megfulladjon...
2: Megfulladni nem az enyém fog, hanem a tiéd, mert nem oltatod be!
1: Hát gratulálok, nem lesz torokgyíkja, hanem az egész gyerek autista lesz!
2: Autista vagy te!

4. Doktor úr

– *Jó estét kívánok! Doktor úr, nagyon köszönöm, hogy időt szakított erre a találkozásra!*

– Szívesen, jó estét, foglaljon helyet! Mondja el kicsit részletesebben, hogy min dolgozik maga, mert nem pontosan értettem, amit telefonon mondott.

– *Akarunk csinálni egy előadást a születésről, szülésről.*

– Ja, maga ilyen... színház, nem újságíró? Értem. És meg fogják nézni ezt az emberek, egy előadást, ami a szülésről szól?!

– *Remélem, igen. Elvégre a 13. századi dán királyi család élete sem valami érdekes, mégis meg szokták nézni a Hamletet. És a színészek is igen jók. Nem tudom, jár-e színházba, ismeri-e őket: Czikó Juliánna, Dálnoky Csilla, Kozma Attila.*

– Hogyne, hogyne, mecénásbérletem van. Kozma Attila nagyon vicces fickó. De én legjobban mégis az *Éjjeli menedékhely*ben szerettem. Na, mi-ben tudok segíteni én magának?

– *Az adatgyűjtésben. Hogy beszélgetünk kicsit, mesél nekem magáról, a foglalkozásáról. Kezdjük mindjárt azzal, hogyan lett orvos?*

– Orvoscsaládból származom, apám és nagyapám is orvosok voltak, és bár én kicsi koromig zenét tanultam, apám tanácsára végül „hangszert” váltottam... Egész jól zongoráztam, de tény, hogy nem voltam egy Mozart. Nem bánom, hogy megfogadtam a tanácsot, zongoristaként valószínűleg lagzizenész lett volna belőlem. Így viszont van egy nagyszerű hobbim, ami segít kikapcsolódni, feltöltődni. A kalapácsbillentyűs elektromos zongorát bevittem a kórházi szobámba, amikor nyugis ügyeletem van, fülhallgatóval játszom.

– *Miért pont a szülész–nőgyógyász szakosodást választotta?*

– Sebészkezet örökölttem nagyapámtól. Ő fiatal orvosként került a front-ra, ott derült ki róla, hogy pontos, gyors, higgadt sebész, a háború után is ezen a szakterületen folytatta. Apám is sebész akart lenni, de nem volt jó a káderlapja, lecsúszott az évfolyamelsőnek járó helyről, és jobb híján választotta a nőgyógyászatot, ami szintén egy manuális szakma, sokat lehet operálni. Számomra meg egyértelmű volt, hogy ha már orvoslás, akkor annak a napos oldalát akarom. A nőgyógyászat és a szülészlet legtöbbször az új életről szól, megfogam egy gyerek, megszületik egy gyerek. Azért az nem mindegy, hogy az élet melyik kapujánál áll az ember. Elég nagy teherbírás kell amúgy is ahhoz, hogy az ember a kórházból magánrendelőbe, magánrendelőből ügyeletbe siet, jóformán megállás nélkül. Vagy bemegyek akkor is, ha nem én vagyok ügyeletes, mert hív egy nő, aki hozzám járt kilenc hónapig.

– *Mi a legnehezebb ma a szülészeti szakmában, amikor rendkívül fejlett diagnosztikai és terápiás eszközök állnak az orvos rendelkezésére?*

– Hát, nézze... Nem esik jól, hogy miközben mi a hippokratészi eskü értelmében azon dolgozunk, hogy segítsünk a páciensnek, állandóan támadnak minket. Interneten nagyon sok információ elérhető, ami jó, mert a nők jóval felkészültebben érkeznek a szülőszobára, de ugyanakkor rossz is, mert sokszor úgy gondolják – persze tisztelet a kivételnek! –, hogy többet tudnak, mint az orvosok. Ha nehéz szülés van, és gyorsítok, az a baj, hogy miért avatkoztam be, ha nem, akkor az a baj, hogy miért hagyom kínlódni. Ha császárt javasolok, az a baj, hogy miért mütöm, ha kitartok a hüvelyi szülés mellett, az a baj. És a felelősség, onnan kezdve, hogy a nő betette a lábát a szülőszobára, az enyém. Néha az az érzésem, az emberek túl sok Dr. House-t néznek, és azt képzelik, az orvosok ilyen örült csodabogarak, akik mindent meg tudnak oldani. De ez sajnos nem igaz. Nekem csak egy profi ekóm van, nem vagyok isten.

5.

Czikó Juliánna vagyok. Julcsi.

Huszonhárom éves voltam, színis és szerelmes. Aztán hirtelen elveszett ez a perspektíva az életemből. Nem mondom, hogy öngyilkos akartam lenni, mert nem, de elég módszeresen pusztítottam magam. A testem futott tovább, végeztem a dolgom, a lelkem viszont, úgy éreztem, csúszik ki ebből a világból.

Akkor fogant meg Anna.

Nagyon vártam a születését. Örültem, amikor elkezdődtek a fájások, és azonnal bementem a kórházba. A kóros terhesek közé tettek, mert túlléptem a terminust. Kóros terhes voltam. Pár cigányasszony volt még ott, nem tudom, nekik mi bajuk volt, vidáman beszélgettek. Vártam, hogy majd valaki szól, mit csináljak. Ahogy ültem az ágyon, egy idő után egyre jobban fájt a hasam. Egy asszisztensnő észrevette, rám ripakodott, hogy „Maga mit sápadozik itten? Há' mé' nem szól, ha szül?” Megvizsgáltak, azt mondták, ez még semmi, alig van tágulás. Pedig erősebben fájt, mint ahogy azt el tudtam volna képzelni. Jó lett volna megenni egy Éndibo házcicsokit, könnyedén lóbálva közben a lábam, de nem lehetett. Hasamon a magzati szívhangmérővel néztem a plafont, káprázott a szemem. A fájdalom egyre messzebbre ragadott, el a senki földjére, és minden vizsgálatnál azt mondták, ez még mind semmi, pedig elviselhetetlen volt. Tudtam, hogy a kitolási inger valami ahhoz hasonló érzés, mint amikor végéznie kell az embernek. Ezért amikor már nem bírtam, eldöntöttem, hogy kinyomom a gyereket, és véget vetek a fájdalomnak akkor is, ha belehalok, és szóltam, hogy úgy érzem, kakálnom kell. Ettől hirtelen minden felgyorsult. Megnyomták a csengőt, szülés van, szülés van!, futkosni kezdtek összevissza. Az orvos, akihez vizsgálatokra jártam, épp ügyeletes volt. Apró mintás pizsamát viselt, amikor álmosan bejött, úgy kapta fel a köpenyt, gumikesztyűt, hogy levezesse a szülést. Volt valaki az orvos mellett, egy nővérke vagy asszisztens?... Nem tudom, ki volt, és nem emlékszem, hogy csinált-e valamit. Miközben mindenki más rohangu, sürgölődött, ő csak ott állt, és rám nézett. Engedett megkapaszkodni a tekintetében. Miközben nyomtam, arra gondoltam, vajon ő az utolsó ember, akit látok? Éreztem, hogy megy ki belőlem az élet.

Így született meg Anna. Új életet kaptam.

6.

Dálnoky Csilla vagyok.

Miután a fiam megszületett, nem volt erőm semmihez. Szerencsére volt segítségem, sokan segítettek, gondoskodtak rólam, főztek, takarítottak, tanácsokat adtak, rengeteg tanácsot... De valahogy el voltam veszve. Nem értettem, mi történt velem.

Éreztem, hogy valahogy ki kell magamból takarítanom a rossz érzést, ezért rengeteget beszéltem arról, ami történt. Beszéltem, és bőgtem közben. A fiam már egyéves volt, amikor először tudtam úgy elmesélni a születését, hogy nem sírtam el magam. De még mindig, most is el-elkap egy remegés, amikor mesélek róla.

Egy ilyen, csak sokkal erősebb remegés jött rám akkor is, miután burkot repesztettek. Az egész testem rázkódott, nem bírtam leállítani, levegőt is alig kaptam. Annyira durva volt, hogy gyakorlatilag a fájások alatt pihentem. Aztán nagyon leesett a szívhang. Azt mondták, szuszogjak rendesen. Nem ment. Amikor a szülésre készülődtem, nem sokat foglalkoztam a légzőgyakorlatokkal, azt gondoltam, színész vagyok, ez a része biztosan menni fog. Hát nem ment. A remegéstől már alig voltam magamnál.

Aztán nagy kapkodás, és hallom, hogy a férjem azt mondja, de hát Csilla nem szeretne császárt. Nem terveztünk apás szülést, de valahogy mégis úgy alakult, hogy vajúdáskor ott volt a férjem. És ez nagyon jó volt. Ez volt a legjobb, ami akkor éjjel történt velem. Meg persze, hogy megszületett a kisfiam. Csakhogy arra a pillanatra nem emlékszem. A műtétből is csak annyira, hogy azt éreztem, a zsidbadás egyre fennebb csúszik, elzsidbad a tudóm, nem tudok lélegezni. Azt hittem, meg fogok fulladni.

Bercike születése után sokáig nem tudtam kimondani, hogy szültem. Nekem császármetszésem volt. Akárhányszor a magam történetét elmeséltem, azt vettem észre, hogy sok embert foglalkoztat a szülése vagy a saját születése. Csak valamiért nem beszélünk róla.

7.

Kozma Attila vagyok. Egyszer valaki azt írta rólam, hogy én vagyok „mindenki kedves bohóca”. Ettől nagyon ingerült lettem. Most pedig arra gondolok, hogy vajon a gyerekeim is megszívják-e ezt.

Friss apa vagyok. Ezentúl a saját gyerekemre kell vigyáznom. Nem az unokaöcsémre vagy a mások gyerekeire átmenetileg, hanem a sajátunkra. Ezt nem tuszkolhatom be az autóba egy rövid cirkusz után, hogy „nem kötöm be magam, mert tatánál sem kell”, nem vehetem le róla a gondom egy rövid utazás végén. Ez a valaki majd ott lesz velem teljes naphosszat. Alkalmilag ez azért is jó lesz majd, mert nem lesz időm pánikrohamra.

Amikor a teszten megláttam a dupla csíkot, éppen Skype-on beszélünk, és csak annyit bírtam kérdezni: „A tied?” A férfiak általában ilyenkor kivétel nélkül csak hülyeségeket kérdeznek. Aztán elöntött egy furcsa boldogság, olyan, mint amikor beletaposol a gázpedálba és nincs vetélytárs. Ott voltam, amikor megszületett a fiam. Szerintem ez a pillanat ugyanolyan intim, mint amikor megfogom a gyerek. Akkor is együtt voltunk, most is együtt kellett lennünk. Ez a közös dolgunk, nem akartam magukra hagyni őket. Persze, kicsit félttem, hogy milyen lesz, és mit tudok én ott segíteni. Végül olyan együttérző technikus voltam, vizet adtam, borogatást tettem. Betti nagyon ügyes volt! Mindenki rendes volt velünk, pedig félttem attól, hogy a kórházban is úgy fognak kezelni, mint mindenki kedves bohócát. Azt mondták, mi tök normálisak voltunk, nem hisztiztünk, nem követelőztünk.

Amióta Miksa megszületett, nem érdekelnek a hétköznapi dolgok. Felment az üzemanyag ára, na és? Vagy hogy mit mondtak a kisvárdai fesztiválon az előadásunkról. A szülés egy nap volt az életünkben. Ami utána jött, na, az a nehéz. Hazamész, a gyerek sír, az anyja sír, te meg éhes vagy, és nem mered megmondani. Kérdezed, miért sír, nem tudja. Alul össze van varrva, fent szét van rágva. Nem alusztok, az idegeitek ki vannak nyíródva. Ezek a kemény dolgok, nem az, hogy melyik orvos ügyeletes.

Kicsit úgy érzem, magát a szülést túlmisztifikáljuk, azzal viszont senki nem foglalkozik, hogy mi történik közben a férfiakkal. Hogy mi lesz az ő helye a családban a gyerek születése után.

7. Civil

Előzetes egyeztetés és interjúzás alapján megszólaltatunk egy, a városban közismert és elismert nőt, olyan személyiséget, akit elsősorban nem anyaként ismernek a városban, hanem a szakmai/ közéleti tevékenysége alapján. A rövid (5–10 perces) megszólalás során a meghívott a szüléshez, születéshez kapcsolódó saját gondolatairól, érzéseiről, tapasztalatairól beszél.

8. Amerikai

- 1: Remélem, nem lesznek amerikaiak a kórteremben.
2: Hát nem hiszem, hogy ez megúszható, a kórház mindig tele van amerikaiakkal.
3: Múltkor is, amikor beteglátogatni mentem, hemzsegett az udvar az amerikaiaktól. Ülnek a padon, és cigiznek, nem számít, mi bajuk van.
1: A terhések is.
2: Annak örülj, hogy az udvaron cigiznek! Mielőtt felújították a szülé-
szetet, a folyosó végére jártak, a vécére. Kimentél pisilni, és mire
visszamentél a gyerekekhez, tiszta füst volt a hálóinged az amerika-
iaktól.
3: Mondjuk, ezen nem csodálkozom, elvégre a főnővér is lazán cigizik
az irodájában.
1: Büdös amerikaiak!
2: Annyi gyerekük van, mint a rosta lika, mégis minden évben szülnek
még egyet.
3: Ez a hagyomány.
1: Van köztük kék szemű, szőke is.
2: Minden amerikai tetves.
3: Van ott minden.
1: Nem számít, a kosztól úgyse látszik.
2: Látod, hogy élnek?
3: Az összes amerikai itt tengődik az utcán.
1: Szülnek, aztán nem nevelik fel. Amelyiknek szerencséje van, árva-
házba kerül.
2: De nem nagyon fogadják örökbe őket.
3: Te beengednél a házádba egy amerikait?
1: A vér nem válik vízzé.
2: Nekik lesz, sokan meg, akik megérdemelnék, hiába próbálkoznak.
3: Kurva amerikaiak.
1: Hamar elkezdik, tizennégy évesen már szülnek.
2: Miért csinálják, jó ez nekik?
3: A gyerekpénzért.
1: Van más választásuk? *(Szünet)*
2: Nem zavarja őket, nincs egyéb dolguk.
3: Könnyen szülnek, azért!

- 1: Száz újszülöttből tizenkettő amerikai.
 - 2: Szerintem több, csak nem merik vállalni.
 - 3: Inkább magyarnak íratják.
- 1: Vajon miért? *(Szünet)*

10. Bújj, bújj, zöld ág

piros kispárnámat nem adom senkinek.
álmos vagyok, odabújok.
bújj, bújj, zöld ág.
nem eresztem éberem se, össze vagyunk kötve.
vele eszem, vele iszom. átcsorog rajta a finom szörp.
házi szörp, piros, megtölti a hasam, megtölti a szívem.
bújj, bújj, zöld ág.
kimossa testemet, könnyű vagyok, hullámozom, lebegek.
együtt lüktetünk, ő és én.
ő is én.
bújj, bújj, zöld ág, zöld levelecske.
ő is én. kispárnám, bölcsőm, ágyásom.
bújj, bújj, zöld ág, zöld levelecske.
minden én. örök ölelésben önmagam érelem.
bújj, bújj, zöld ág, zöld levelecske.

önmagam préselem,
tengerem örvény,
hulláma eltemet,
ő sem én, én sem én,
életem halálom,
levelem szakítom

nyitva van az aranykapu

11. Álomszülés

Bújj, bújj, zöld ág, zöld levelecske. Nagymamám énekel. Elsimítja homlokomról a csapzott haját, hús levegőt fúj az arcomba. Fújok én is, fújta-

tok. Nézem a testem: akár egy ló. Csatakos, kemény kanca, combomon feszül és ernyed az izom, csillan a veríték.

Bújj, bújj, zöld ág, zöld levelecske. Nagymamához bújok. Itt vagyok, kicsikém, itt vagyok melletted, veled. Veletek.

Velünk. Nemsokára ketten leszünk. Sose leszek többé egyedül. Nem is én leszek az, hanem valaki más: gyermekem anyja. Itt vagyok, kicsikém, nem vagy egyedül, nagymama vigyáz rád. Nagymama vigyáz rám. Megtőröli az orrom, megfújja a tejbegrízt, fogja a kezem, amikor végigmegyek a szegélykövön. Félresimítja a hajamat, enged a tenyerébe bújnom, bújj, bújj, zöld ág, zöld levelecske, bőre olyan puha, amilyen csak az öregeknek és a csecsemőknek lehet. Ölel és ringat, együtt ringunk, ringatjuk át az életbe gyermekem. Nagymama vigyáz rám.

Nagymamára vigyáztam. A kezét fogtam, pedig a lelkét akartam kísérni. Hogy ne fájjon az út, ha már menni kell. Tudom, hogy nincs itt, ő már meghalt, és ezt az egészet csak álmodom.

Kislányom elindul, tétován, merészen, mint gyermek a szegélykövön. Két bizonytalan lépés előre, egy hőkkenés hátra. Nagymama fogja a kezem. Bújj, bújj, zöld ág, zöld levelecske, nyitva van az aranykapu, hadd bújjatok rajta. Combom közt érzem, karomba veszem. Nagymama kisimítja a fekete tincseket a mázas arcból. Az ő szeme néz vissza rám.

12. CHECK IN

NŐ: Ká Vé...

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Majd holnap, kedves, ha fel tud kelni! De inkább ne, bekerül a tejbe, nem fog aludni a kicsi. A számot mondja!

NŐ: 064913, de KV, Kovászna.

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Nem idevalósi? Akkor ugye van igazolása? Mert ha nem, akkor nem tudjuk elszámolni, tőlünk is kéri a könyvelőség, szóval jobb, ha mindenki oda megy, ahová tartozik. Mondja még egyszer a számot.

NŐ: 064913.

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Flotántja¹ van-e? Annak a címét mondja!

NŐ: Kórház utca 2. szám.

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Jó közel ide! El se hozza a taxi.

¹ Ideiglenes lakcím.

BELSŐ HANG: Dehogynem, nyolcvannal hozott fel a dombra, amikor meghallotta, hogy szülök. (Úgy jött, mint Travolta a *Nicsak, ki beszél*ben.) Biztos attól félt, megszülok a hátsó ülésen.

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Mikor született? Végzettsége? Hol dolgozik? Férje neve? Legközelebbi hozzátartozója neve? Telefonszáma? Utolsó menstruáció? Hányadik hét? Első gyerek?

B. H.: Első és szerintem utolsó...

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Járt vizsgálatokra? Orvosa neve? (Jobb lett volna...) Baba neve? Hehe, csak vicceltem, azt majd később, meg ne mondja! Pü-pü-pü, babonából.

KOZMA: Nagyon kretén, ha ezt én csinálom, ebből az fog kijönni, hogy ezek a kórházban mind ilyen vadállatok. Bocs, de nekem csak ez a két figurám van, a bohóc meg a vadállat. Gyere, Csilla, cseréljünk!

CSILLA: Rendben, de ne az én szerepemet vedd át, mert akkor azt fogják hinni, hogy a férje vagy. Inkább legyél te a szülő Nő, azt könnyebb megérteni, Julcsi meg legyen a Belső Hang. (*A szerepcseré után előlről kezdik a jelenetet.*)

Fájás van? Víz elment?

BELSŐ HANG: Igen, itt van az egész a cipőmben. Szólnom kell Öcsinek, hogy akassza ki a teraszra, és tegyen bele kaptafát, nehogy összezsugorodjon száradás közben. Vajon bűdös lesz tőle? Most nem az. Elég jó szaga van. Hát ilyen szag van odabenn. Ha a babám is ilyen lesz, egész nap szagolgatni fogom. Barackos. De nem olyan tusfürdősen. Nem tudom, sose éreztem ilyen szagot. Pláne nem a lábam között.

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Oda feküdjön fel, és jól tolja előre a fenekét.

NŐ: Hoztam borotvát, mindjárt előveszem.

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Most cseréltem ki, maga az első, akin használjuk, ne féljen.

BELSŐ HANG: Mégis jobb lett volna otthon elintézni. Ki a francot kértem volna meg rá? Akkora a hasam, magamnak nem látom. A szalonban biztos megcsinálták volna. Jó napot kívánok, felül dauer, alul nullás! Nagyon kapar. Serceg, ahogy húzza a bőrömön, éget. Viszketni fog, amikor nőni kezd, de nem nyúlok hozzá. Lesz ott egy nagy vágás is, nem akarom tapogatni. Ha nem tapogatom, olyan, mintha nem is volna. Hátha nem is lesz. De lesz, mindenki elmondta, hogy az lesz, az mindig van. Vettem Firstöt, azzal kell borogatni, azt mondta Zsuzsi. Jó drága. De ha kicsattog a baba fenéke, arra is jó lesz, Zsuzsi mondta. Vajon tényleg belém lát, mikor így szét vagyok? Mint a bécsi kapu.

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Most meleget fog érezni, lazítsa el a fenekét, aztán jól szorítsa össze!

NŐ: Vajon lehetne, hogy ne legyen beöntés? Most az egyszer?

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Azt muszáj, kedves, nehogy összemocskolja majd a babáját.

NŐ: De nem mindenhol csinálják, külföldön már nem, azt olvastam az Egészségügyi Világszervezet honlapján...

KÓRHÁZI DOLGOZÓ: Mi így csináljuk, amióta itt dolgozom, és még senkinek se lett baja tőle. Hogy máshol mit csinálnak, nem tudom, láttam én is a hírekben olyan házi szülést, de nálunk tisztaság van, ez kórház, 21. század! Ugye nem akar rácsinálni a doktor úr köpenyére, amikor mondja, hogy nyomjon. Na ne féljen, csak egy kicsit furcsa, de nem fáj. Ellazít... és megtart. Ügyes. Ugye hozott vécépapírt?

BELSŐ HANG: Amikor Budapesten voltam ösztöndíjjal, az albérletben a szomszéd nő otthon szült. Átjött egy este a férje, elnézést kért, meg hogy ne ijedjünk meg, ha szokatlan hangoskodást hallunk, a felesége így szokott szülni. Egymásra nyílt a vécéink ablaka. Becsuktam. Vajon ő kapott beöntést? Nem kérdeztem meg. Még szép, hogy nem, nem is tudtam ilyeneket huszonegy évesen. Azért vittem másnap virágot meg sütit, azt biztosan szeretik. Mármint az anya, nem a gyerek. Nagyon meleg volt náluk, de egyébként semmi különös. Csak a barackillat, pedig március volt.

11. Jó szülés

Kiscsoportos beszélgetés a nézőkkel: az előbb látott nőnek a jelenet folytatásában megszületett a gyereke, és pozitív szülésélménye volt. Találjuk ki közösen az ő szüléstörténetét!